

TOPONÍMIA ANTIGA DE DÉNIA: LA VILA VELLA

Joan IVARS CERVERA

1. Un topònim: tres variants toponímiques, tres emplaçaments

L'actual ciutat de Dénia ha conegut, des dels primers moments de la història, diversos emplaçaments segons les diferents cultures que s'hi han establert. Dels primers temps hi ha les restes dels soterraments humans al tossal on més tard s'ubicaria el castell, època prehistòrica per a la qual no hi ha, com és evident, un topònim d'aquest indret possiblement habitat. Tres són, bàsicament, les variants toponímiques que ha rebut la població des de l'estada aquí dels romans.

1.1. *Dianium*: Les primeres fonts escrites romanes que ens en parlen són del s. I a. C. i ens la presenten com una població amb categoria de "municipium":

"Hoc illi nauigio ad omnes populi romanes hostes usque ab Dianio ad Sinopem nauigauerunt..." (Cicero, *In Verrem*, I, 87).

Altres autors romans com Estrabó, Sal·lusti o Plini el Vell¹ també utilitzen aquest topònim. El primer d'aquests autors parla, a més, d'*Hemeroscopeion* i *Artemision* com a noms antics de Dénia; de la primera denominació, que ha portat molta polèmica sobre la seua possible identificació amb Dénia, Xàbia o altres llocs, ja ha quedat demostrat que és sols un nom comú que significa "talaia diürna"². Quant a

- 1 La documentació antiga sobre Dénia apareix en diversos números de la revista *El Archivo*, així com en Gabriela MARTÍN, *Dianium. Arqueologia romana de Denia*, 1970.
- 2 LLOBREGAT, E., "Hemeroscopeion, un fals topònim", dins *Miscel·lània Joan Fuster*, vol. II, pgs. 363-370. 1991.

la forma *Artemision* no és més que una forma grega, traducció del llatí *Dianium*, de la qual no es tenen notícies en fonts gregues anteriors a les romanes.

S'ha tractat d'explicar el topònim *Dianium* com un derivat de *Diana*, a partir del text d'Estrabó, qui diu que aquí hi havia un temple dedicat a aquesta deessa, del qual no s'han trobat les restes arqueològiques corresponents; queda, per tant, en la foscor la interpretació d'aquest primera denominació de la ciutat i de les seues posteriors variants.

1.2. *Daniya*: En època àrab aquesta és la forma procedent de la llatina, segons que apareix en moltes fonts àrabs, ja estudiades per diversos investigadors. Al llarg dels diversos números d'*El Archivo* apareixen transcrites moltes cites d'autors àrabs amb diverses referències a Dénia, si bé fins aleshores el topònim es transcrivía com a *Denia*. Els arabistes actuals la transcriuen com a *Daniya* o *Daniyya*³.

1.3. *Dénia*: És la forma que empraven els cristians en començar la conquesta d'aquestes terres el segle XIII. Aquesta forma apareix també als textos en llatí, en lloc de la clàssica *Dianium*:

“portus maris et terre in villa de Denia...” (*Llibre Repartiment*, 1109).

Cal dir que la -e- de *Dénia* sempre ha estat tancada i no mai oberta (com se sol escriure des de diversos llocs del domini lingüístic) en la pronúncia popular.

A cadascuna d'aquestes variants correspon, a grans trets, un espai habitat: la *Dianium* se situava a la zona nord del tossal del castell; la *Daniya* àrab s'assentava al sud i també a l'est i oest d'aquest turó, i la *Dénia* cristiana coneix diversos assentaments, un d'ells diferent als altres anteriors, al mateix tossal, on sorgiran carrers, places i l'església de la vila⁴.

2. Dualtat dels grans espais urbans segons les diferents èpoques

Des de les primeries del segle XIV, que és quan es crea *ex novo* la vila de Dénia, comencen a distingir-se dos grans espais urbans: la *Vila* (situada al tossal del castell) i el *Raval* (encara poc poblat i identificat amb l'anterior nucli àrab). Aquesta dualtat *Vila-Raval* durarà fins al segle XVII; fou en 1612 quan es concedí a Dénia el títol de *Ciutat*. També per aquesta època molts dels serveis administratius anaven situant-se al Raval, que substituï la seua denominació per la de *Ciutat*. A partir d'ara

3 Vid. els diversos treballs de Mikel de Epalza, Mª Jesús Rubiera i Carme Barceló, entre altres.

4 Per al estudi de l'evolució urbana de Dénia és imprescindible el llibre de Josep IVARS PÉREZ: *La ciutat de Dénia. Evolució i permanència del fet urbà* (1982), així com diversos capítols de Roc CHABÀS: *Historia de Dénia* (1874-76).

la dualitat és *Vila (vila antiga, vila vella)-Ciutat* i a poc a poc aquesta suplanta totalment la vila pel seu potencial demogràfic i la importància dels serveis de tot tipus que hi anaren establint-se.

Fou a principis del segle XVIII quan la zona urbana de la vila desapareix arrasada “ferro et igni”, després d’un llarg i penós setge, en la guerra de successió a la corona espanyola. Aquest espai deixa de ser urbà i es converteix en la part integrant de la fortificació o *castell de Dénia*.

Aleshores ja no té sentit l’antiga dicotomia *Vila-Ciutat*, el primer element de la qual quedarà com un record del passat.

Cap a finals del segle XVIII va sorgint un espai habitat vora el port que es coneixerà com el *Raval de la Mar*. Comença així una altra diferenciació d’espais urbans: *Ciutat-Raval de la Mar*. Aquest raval rebé altres denominacions: *Raval o barri de la Marina, Barri dels Mariners* i arribà a independitzar-se de la mateixa ciutat de Dénia amb el nom de *Lugar nuevo de Diana*, situació que durà des de 1837 a 1839 quan, de nou, tornà a formar part de la ciutat de Dénia.

La dualitat *Ciutat-Raval de la Mar* ha rebut fins als nostres dies una altra denominació de caire popular: *Dalt Dénia-Baix la Mar*. També aquest barri fou “batejat” amb el nom de *Barri del Poalet*, perquè, segons ens comenta l’escriptora Maria Ibars “les cases sense excusats obligaven a traure les bacinilles per abocar-les a la mar i ho feen dissimuladament clavant-les en un poal”⁵.

3. Toponímia de la desapareguda vila vella de Dénia

Acostar-se a la toponímia de la vila vella de Dénia és fer una recerca que sols podem emprendre a través de la documentació antiga, ja que aquest nucli urbà va desaparèixer com a tal el 1708, encara que durant uns quants anys al segle XVIII encara quedaren restes d’algunes construccions. L’arqueologia està deixant al descobert part d’aquella aglomeració urbana, sense que puguem identificar la majoria de les voltes les cites dels documents amb la realitat material dels carrers, les cases o altres llocs de referència urbana. Sols ha romàs alguna referència a l’antic espai urbà, convertit després en recinte de la fortificació de la ciutat.

En la relació de topònims que a continuació ressenyem no hem inclòs, per manca d’espai, els referents a la fortificació pròpiament dita —muralls, torres, etc—, encara que aquesta formava tot un conjunt amb la vila. Els conceptes en què dividim l’estudi de cada topònim són:

- Entrada del topònim

1. Variants formals o de denominació.

2. Cronologia i fonts.

3. Comentaris diversos (lingüístics, històrics, etc.)

5 IBARNS I IBARNS, Maria: *L’últim serv*, València, 1965: 152.2

Relació de topònims de la vila vella de Dénia

- Abadia, carrer de l'

3. Amb aquest nom FIGUERAS PACHICO, F. (1958: 427) ens parla d'un carrer de la vila vella de Dénia, dient que era una travessera, sense especificar més detalls ni donar la seua situació. Pel nom, deuria estar vora l'Abadia o casa del rector que suposem s'ubicaria al costat de la parròquia, a la part alta del tossal del castell.

- Amunt, carrer d'

2. - 1587: "una casa en lo carrer dit vulgarment lo carrer damunt,... confrontada ab lo carrer del Peyró..." (A.P.A., Cap M. Trilles: 60).

- 1622: "... per quatre dies a treballat en chapar roca al carrer damunt de la vila..." (A.M.D. Ll. Alb., 322: 149 r).

- 1625: "... y per lo carrer dit lo de Avall y després per lo carrer de Amunt..." (A.M.D. Ll. Cons. citat per CHABRAS, R. 1886: p. 149).

3. Situat a la part més alta de la desapareguda vila vella, sense que es pugua localitzar amb precisió.

4. Segons IVARS PÉREZ, J. (1982: 54 i ss.), aquest carrer forma part del conjunt de vies de l'antiga vila, fundada al segle XIV, a partir del qual cal datar la seua existència.

No sembla clar si la denominació hauria de ser carrer "damunt" (<DE AD MONTEM) o "amunt" (<AD MONTEM); la primera forma indicaria un nom de lloc "on" (UBI), mentre que la segona és un típic "lloc cap on" (QUO). La documentació es mostra indecisa al respecte. És molt probable que la parla prescindira d'aquestes formes compostes i poguera donar [karé munt] i [karé val], com actualment encara s'empra en la parla comuna.

- Antiga, la vila

1. Vila, la / Vila vella, la

2. - 1616: "havem pagat a Jaume Peris, altre dels portalers dels portals del clos dit la vila antiga..." (A.M.D. L. Cons.: 321: 178 r°).

- 1616: "la llàntia de la capella del portal dit del Socos que es de la fortalesa de la vila antiga..." (A.M.D. Ll. compts. 321: sf.).

- 1617: "fonch feta elecció de obrers en la ciutat dita la vila antiga..." (A.M.D. L. Cons. 321: 85 v°).

- Armes, les

1. Armes, palau de les

1.2. - 1382: "e per çom la obra empresa no és acabada perquè deu cobrir lo palau de les armes..." (A.R.V., M.R. 9595: 54 r).

2. Armes, la torre de les

2.2. - 1494: "per rahó de cinch ballestes que han fet per a la torre de les armes de dita vila..." (A.M.D., 317, Llib. Cons 1: 28 v).

2.3. Ambdues denominacions deuen referir-se al mateix topònim, és a dir, la torre d'aquest nom situada al castell

- Anger, la capella de n'

2. - Finals segle XVI: "... un alberg dins la vila que fa VI sous de cens a la capella de n'Anger..." (A.M.D. Cens. Nom. 320, bis: s.f.).

3. Deu tractar-se d'una capella o oratori particular del tal "Auger" o "Anger", nom que no podem assegurar que corresponga a algun habitant de Dénia per no tenir un cens d'aquest segle.

- Avall, el carrer d'

2. - 1625: "se entra en dita vila per lo carrer dit lo de Avall..." (A.M.D. Ll. Cons. citat per CHABRAS, R. (1886: 149).

- 1726: "en lo clos de la vila antiga en lo carrer de avall que afrontava... en la costa que puja del carrer de avall al de amunt..." (A.M.D. 396, Manual.: 37 r).

- 1731: "Més, altra casa en lo clos de la vila antiga en lo carrer de davall..." (A.M.D. 396, Manual.: 52 r).

1.4. El nom presenta les dues variants "avall" i "davall"; la segona és derivada de la primera, en portar aglutinada la preposició d-.

La possible ubicació d'aquest carrer, igual que el d'Amunt, ha estat estudiada per IVARS PÉREZ, J. (1982); després de la guerra de Successió només quedà el nom als documents.

- Barreres, el portal de les

1. Barreres del Verger / Dels Reis / del socors.

2. - 1494: "per rahó de tenir càrrech de la clau del portal de la Vila apellat de les Barreres" (A.M.D. Ll. Cons.: 29 r).

3. No sembla clar l'origen d'aquest nom aplicat a una porta de l'antiga vila murada, com no siga el tipus d'aquella, formada per barres o peces de fusta llargues. Una altra porta de "Les Barreres" és esmentada a Reus per R. AMIGÓ. (1988: 79).

- Capellans, el mirador dels

2. - 1627: "per adobar lo banch del mirador dels capellans..." (A.M.D. 322, Llib. Alb.: 248 r).

3. No sabem a quin mirador o garita pot referir-se, encara que suposem que deuria estar al recinte de la vila vella, ja que a aquesta època el clergat encara hi resideix.

- Carniceria

1. Carniceria de la vila, la

1.2. - 1494: "a ell degut per raho de una porta que ha fet per a la caseta de la carniceria de dita vila..." (A.M.D. 317: 28, r^e).

- 1618: "adobar portes de la carniceria i pilló y altres faenes..." (A.M.D. 322, Llib. Alb.: 37 r.).

2. Carniceria, carrer de la

2.2. - 1525: "un alberch situat e posat dins los murs de la vila vella en lo carrer de la carniceria..." (A.P.A. Capb. R. Chulbi: 17 r^e).

- 1525: "dins la vila de Dénia en lo carrer de la carniceria confrontat ab..la pexcatèria e dos carrers publichs..." (A.P.A. Capb. R. Chulbi: 64).

2.3. Aquest carrer estava situat a la vila vella sense que poguem determinar la seua situació.

3. Carniceria, la costa de la

3.2. - 1587: "dins lo clos de la vila en la costa de la carniceria de la qual afronta ab la casa de la pexcateria..." (A.P.A. Capbr. M. Trilles: 118).

3.3. Deu tractar-se del mateix carrer que l'anterior, si bé amb el corònim de "costa" sabem que es tracta d'un carrer empinat. Amb aquest apel·latiu apareixen altres carrers a la vila antiga.

- Castell

1. Castell, carrer del

1.3. Segons F. FIGUERAS PACHECO. (1958: 427), aquest era un dels carrers principals de la vila vella, si bé no dóna cap identificació o possible ubicació.

2. Castell, el Campanar del

2.2. - 1812: "dieron fuego a 3 minas o concavidades que habia hecho en el campanario del castillo..." (PALAU, F. 1983: 142).

2.3. Situat en la vila vella, era el campanar de l'antiga parròquia que va durar fins la Guerra de la Independència, segons ens conta F. Palau. Es suposa que la parròquia estava ubicada a la part alta del castell, no massa lluny del Palau del Governador.

- Closa, La

2.2. - 1515: "Una heretat dita la Closa situada e posada dins los murs vells de la dita vila..." (A.P.A., Capb. R. Chulbi: 25 r°).

- Dones, l'escala de les

2 - 1622: "en adobar l'escala dita de les dones que puja a la yglesia..." (A.M.D. Ll. albar. 322: 115 v°).

3. Aquesta escala era un dels accessos a l'església de la vila vella; segons R. CHABÀS. (1886: 428) hi havia una porta de l'església dita de "les dones", a la qual conduïa aquesta escala.

- Església, L'

1. Sglesia / Iglesia / Yglesia / Església Parroquial / Parroquial / Església Major.

2 - Segle XV: "4 sous que li fa la vila de Dénia sobre unes cases que son dins la sglesia de la dita vila..." (A.M.D. L. Terres: 317 92).

- 1599: "se dio la vuelta por la villa, volviendo a la iglesia mayor des de donde saliera..." (GAONA, ap. *El Archivo II*: p. 138).

- 1609. "... y se'n torne a la sglesia..." (A.M.D. Ll. Cons. 321: 10 r°).

- Forn, el carreró del

2. - Segles XIV al XVII: segons F. FIGUERAS PACHECO. (1958: 427) hi havia a la vila vella un carreró amb aquest nom sense localització coneguda.

- Governador, el palau del

1. Palau de la Vila

3. Tradicionalment s'ha anomenat així l'edifici que hi ha al cim del castell, el qual ha servit de residència del representant senyorial i posteriorment del comandant militar de la plaça i Governació de Dénia.

- Mar

1. Mar, carrer de la

1.2. - 1520: "en la vila, en lo carrer de la mar..." (A.M.D. Llib. miss. 318: 243).

- 1525: “una casa situada e posada alt en la vila de Dénia en lo carrer vulgarment dit de la mar...” (A.P.A. Cabr. R. Chulbi: 68).

1.3. Es desconeix la situació d'aquest carrer a la vila antiga; potser fóra el que anava a parar a la porta dels Reis o del Socors, orientada cap a la mar.

2. Mar, la porta / el portal de la

2.2. - Segl. XVI-XVII: “un altre alberch dins la vila que afronta ab lo portal de la vila de la mar...” (A.M.D. cens. nom. 320 b: sf.).

2.3. Aquest portal és dels Reis o del Socors que, per diferenciar-lo del que té el mateix nom a la ciutat, porta acompanyat el determinant “de la vila”.

- Mossèn Cots, l'escala de

2. - 1622: “en adobar l'escala que puja a la vila dita de Mossèn Cots / la costa que puja a la yglesia dita de Mossèn Cots...” (A.M.D. Llib. alb. 322: 116 r°).

2.3. Aquesta escala o costa era un dels accessos a l'església de la vila vella, que porta el nom d'un capellà.

- Palau de la vila, el

1. Governador, palau del

2. - 1599: “fueron SS MM aposentados en el alto del castillo y palacio de la villa...” (Ms de GAONA, F., publicat a *El Archivo II*, (1887): pg. 136).

3. Aquest palau era el dels Marquesos de Dénia que havia al capdamunt del castell.

- Peiró, el carrer del

2. - 1520: “lo carrer damunt... confrontada... amb lo dit carrer del peyró (A.P.A. Capb. R. Chulbi: 60).

- 1587: “una cambra o palau junt e contigua a una casa que aquell te en lo clos de la vila en lo carrer del peyró...” (A.P.A. M. Trilles: 121).

3. El Peiró o creu en pedra encara existeix amb aquest nom a altres indrets, com a Morella. A Dénia no és coneguda aquesta paraula. La situació d'aquest carrer tampoc no es coneix; per aproximació, sabem que estaria prop del carrer d'Amunt.

- Pere Carpi, el carrer que va al forn de

2. - 1587: “dins lo clos de la vila de Denia en lo carrer davall lo qual afronta ab la muralla y ab carrer que va al forn de Pere Carpi...” (A.P.A. Capb. M. Trilles: 90).

3. Aquest carrer deu ser el que FIGUERAS PACHECO (1958: 427) anomena “carreró del forn”, existent a la vila antiga i del qual avui no podem determinar la seua ubicació.

- Pescateria, la

2. - 1525: “dins de la vila de Dénia en lo carrer de la carniceria confrontat ab... la pescateria...” (A.P.A. Capb. R. Chulbi: 64).

- 1621: “en la pescateria com per les places y per los carrers com és acostumat...” (A.M.D. Llib. Cons. 321: 133 v°).

2.3. D'aquesta pescateria sols sabem que estava situada no lluny del carrer de la carniceria. Suposem que quan la vila fou cremada —o potser també abans—, n'hi havia una altra al Raval o Ciutat, per la diversa documentació que tenim.

- **Plaça de la vila, la**

2. - 1726: “una casa situada a la costa que puja a la plaza a la vila antiga” (A.M.D. Manual, 396: 27 r⁹).

3. Desconeixem on podria estar situada aquesta plaça de la vila antiga; J. IVARS PÉREZ. (1982: 56) proposa una “plaça del Mirador” al començament d’una costa, prop del carrer d’Avall.

- **Reis, els**

1. Reis, capella dels

1.2. - 1611: “la roca que havia enfront de la creu de la capella dels Reis y adobar los carrers del clos de la vila...” (A.M.D. Ll. Cons. 321: 115 v⁹).

2. Reis, portal dels

2.1. Socors, del / Verger, del

2.2. - 1627: “item a pagat a Joseph Peris mañà 20 sous per haver adobat lo pany del portal dels Reis...” (A.M.D. Ll. cpts. sf.).

2.3. Aquest portal era una de les eixides del castell i de la vila antiga; estava situat vora el mirador de la mar.

- **Socors, el portal del**

1. Socos / Reis, dels / Verger, del

2. - 1612: “haveu pagat a Jaume Peres portaler del portal del Socors de la vila...” (A.M.D. Ll. Cons. 321: 125).

- 1614: “per oli per a la llantia del portal del Socos...” (A.M.D. Ll. cmpts. 321: sf.).

- 1812: “a cosa de las 10 de la mañana huvo una riña en la puerta del Socos del Castillo...” PALAU, F., 1983: 143).

3. Vid. Reis, portal dels

- **Vella, la vila**

1. Antiga, la vila

2. - 1752: “Villamveteris portam satis munitam et arcem pariter quater coeperunt...” (MIÑANA, J.M., 1984: 256).

3. J.M. Miñana tradueix la forma col·loquial “vila vella” per “Villavetus”, en aquest cita en acusatiu “Villamveterem”, aglutinant el substantiu i l’adjectiu.

- 1812: “y dentro de sus murallas havia unas 200 casas que formavan un pueblo que llamavan Villa vieja...” (PALAU, F., 1983. 41).

- **Verger**

1. Verger, el portal del

1.1. Reis, dels / Socors, del

1.2. - 1616: “a Frances Gavilà portaler del portal de la vila del Verger...” (A.M.D. Ll. Cons. 321: 177 r⁹)

2. Verger, pou del

2.2. - 1492: “pagats per la despesa feta en lo scurar del pou del Verger en lo loguer de set homens...” (A.M.D. Ll. Cons. 317: 21).

- 1606: “mes a pagat per escurar lo pou del Verger sous...” (A.M.D. Ll. Compts., 321: sf.).

- 1615: “a pagat a Hieroni Juan y altres per escurar lo pou del Verger que esta en lo circuhito de la vila...” (A.M.D. L. Cons., 321: 166 r°).

3. Verger, la sènia del

3.2. - S. XVI-XVII: “Primo unes cases dins lo Verger que afronten ab cases d'en Pere Cardona e ab cenja del Verger...” (A.M.D. L. Terres, 320 b, sf.).

- Vila, la

1. Vila, la

1.1. Vila Vella / Vila antiga

1.2. - 1583: “sobre una casa en lo clos de la dita vila... que afronta...” (A.M.D. Ll. miss., 318: 222 v°).

- 1609: “que la procesó del Corpus es torne a fer-se en la vila...” (A.M.D. Ll. Cons., 321: 10 r°).

- 1616. “portalers dels portals dels clos de la fortalesa dita la vila...” (A.M.D. Ll. compts., 321, sf.).

- 1705: “Bertomeu Ribes per un forn de coure pa en lo clos de la vila...” (A.M.D. 370: 6 r°).

2. Vila, les costes de la

2.2. - 1621: “tres dies ha treballat en adobar les costes u carrers de dita vila per a que pogués pasar la procesó...” (A.M.D. Ll. albar, 322: 100 v°).

2.4. El corònim “costa” s'aplica a les vies d'accés en pendent que des de la part més baixa porten a l'església i palau del Governador, situats en el cim del tossal del castell. Actualment aquest genèric rep la denominació de “costera”.

3. Vila, la plaça de la

3.2. - 1609: “que lo dilluns sia corro de bous en la plasa de dita vila...” (A.M.D. L. Cons., 321: 9 v°).

3.3. No se sap amb exactitud on podria estar situada aquesta plaça; Josep IVARS PÉREZ (1988: 56) planteja una possible ubicació de la plaça del Mirador, que podria ser aquesta plaça, de la qual partiriem els carrers de Baix, d'Amunt i del Castell.

4. A tall de conclusió

1. La ciutat de Dénia a l'Antiguitat rebé la denominació de *Dianium*, topònim llatí del qual es derivaren l'àrab *Daniya* i el català *Dénia* (amb vocal -e- tancada), formes que es corresponen bàsicament amb tres espais poblats diferents. Cal destacar les formes *Artemisium* i *Hemeroscopeion* com a veritables topònims; el primer és una traducció grega de la forma llatina i el segon és un simple nom comú.

2. Al llarg de la història hi ha hagut grans espais urbans que han rebut diverses denominacions que presenten una dualitat o oposició de noms diferents en cada època:

- La Vila / El Raval (s. XIV a XVII)
- La Vila / La Ciutat (s. XVII / principis XVIII)
- La Ciutat / Raval de la Mar (S. XVIII-XIX-XX)
- Dalt Dénia / Baix la Mar (s. XIX-XX)

El Raval de la Mar ha rebut altres denominacions com *Barri de la Marina*, *Barri dels Mariners*, *Barri del Poalet*.

3. La toponímia de la *Vila Vella* sols es pot confíixer per la documentació des del segle XIV al XVIII. El conjunt dels topònims estudiats presenta les característiques pròpies de les viles urbanes medievals: referències a la posició d'altura en el relleu (carrers de *Damunt*, *Davall*), a l'existència de botigues (carnisseria, pescateria), a algunes elements singulars (*Peiró*, casa de l'*Abadia*, el *Verger*, el *Forn*, etc.). Alguns dels topònims estan molt relacionats amb la fortificació del castell existent dins del recinte de la *Vila Vella*: *Armes*, *Castell*, etc.

Bibliografia

- AMIGÓ I ANGLÈS, R., *Materials per a l'estudi dels noms de lloc i de persona, i renoms, del terme de Reus*. Reus, 1988.
- Archivo, El*, revista, núm. II (1886), reedició, Alacant, 1986.
- CHABÀS, Roque, *Historia de Dénia* (1884-1886), 4ª edic., Alacant, 1985.
- FIGUERAS PACHECO, F., notes a *Historia de Dénia*, de Roc Chabàs. Alacant, 1958.
- IVARS PÉREZ, Josep, *La ciutat de Dénia. Evolució i permanència del fet urbà*. Alacant, 1982.
- MIÑANA, José Manuel, *La Guerra de sucesión en Valencia*. Valencia, 1985.
- PALAU, Francisco, *El Llobarro* (1814); Pedreguer, 1983.
- Arxius consultats: A.M.D.: Arxiu Municipal de Dénia; A.P.A.: Arxiu de la Parròquia de l'Assumpció; A.R.V.: Arxiu del Regne de València.